

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK IV.

ČÍSLO 7.—8.

*7. VIII. 1873.

Generál Mittelhausser.

Ke dni 7. srpna 1923.

Padesáté narozeniny muže, jenž v postavení, které zaujímá, jest podle ústavy československé republiky za války hlavním velitelem operujících armád, jsou událostí, která pro sebe reklamuje pozornost celé veřejnosti a ovšem hlavně vojenského světa. Padesát let života je doba největší mužné síly, vyzrálé a vypjaté tvořivosti životní — i je na snadě otázka, jaká je na tomto časovém mezníku individualita muže, jenž je povolán k tomu, aby ve chvíli nejtěžší pro celý stát i pro jeho každého občana vedl mobilisované armády k boji na obranu národní budoucnosti i samé existence.

Jaký je napřed vnější běh života, jenž tvoří základ a rámec jeho potenciální naplni?

Generál Mittelhausser Eugène, Desiré, Antoine narodil se 7. srpna 1873 v Tourcoing (Département du Nord).*)

26. října 1892 vstoupil do vojenské školy v Saint-Cyru, kterou absolvoval 1. října 1894 jako poručík (sous-lieutenant) 4. pluku střelců v Tunise. U téhož pluku byl jmenován nadporučíkem 1. října 1896. Roku 1899 vykonal s úspěchem zkoušku do válečné školy v Paříži a v říjnu 1901 vyšel jako důstojník generálního štábu.

20. listopadu 1901 byl přidělen štábu alžírské divise a 1. srpna 1903 štábu 3. armádního sboru v Rouen. 30. ledna 1904 byl jmenován ordonančním důstojníkem generála Serviere, velitele 3. armádního sboru. Když tento generál byl jmenován velitelem 19. armádního sboru, odešel s ním do Alžiru a 8. července 1904 byl povýšen na kapitána.

Od 26. října 1907 až do listopadu 1909 byl kpt. Mittelhausser velitelem roty 2. pluku alžírských střelců, tedy v době válečných operací v okolí Casablanca (Maroko). Zde byl za statečnost citován v rozkaze armádního sboru 8. března 1908. 21. listopadu 1909 byl přidělen k ministerstvu války, hlavnímu štábu. 26. prosince 1912 byl přečleněn do kanceláře ministerstva války. Na majora byl povýšen 28. března 1913.

15. června 1913 byl major Mittelhausser ustanoven velitelem praporu 7., potom 3. pluku střelců v době válečných operací v západním Maroku pod generálem Lyautey. Zde opět byl major Mittelhausser citován v armádním rozkaze a to: po prvé 27. července 1914 za bojů u Khenifra, po druhé 26. srpna 1914.

21. září 1914 odjel se svým praporem 3. pluku střelců do Francie, aby se zúčastnil bojů na francouzském bojišti, a opět jest citován v armádním rozkaze V. armády i s celým svým praporem za boje v okolí Soupir (Aisne). 6. listopadu 1914 v téměř úseku byl těžce raněn (střelou z pušky do břicha a levého ramene). Jsa jen poněkud schopen snášeti válečné útrapy, žádal major Mittelhausser znovu na frontu a byl 30. ledna 1915 přidělen štábu VI. armády. Čtyři měsíce potom (30. května 1915) byl jmenován podplukovníkem a ustanoven velitelem 60. pěšího pluku. Zde byl opět citován v armádním rozkaze i se svým plukem za skvělé úspěchy v Champagni 25. září

*) Vyjímáme tato životopisná data doslovně z článku štáb. kapitána gen. št. Frant. Vejmelky „Generál Mittelhausser padesátníkem“ v 30. čísle III. ročníku „Důstojnických Listů“, v němž jsou uvedena podle úředních francouzských dokumentů, které byly i nám dány k dispozici.

1915. Několik dní potom, 29. září 1915, byl znovu těžce raněn střepinou granátu do pravé nohy. Ranění bylo velmi těžké, poněvadž bylo se obávati amputace nohy.

28. března 1916 vrací se podplukovník Mittelhausser k armádě a poněvadž není dosud schopen bojové činnosti, svěřeno mu důležité místo přednosty osobního oddělení u hlavního velitelství, kdež zůstává až do 8. července 1917. Mezitím, 24. května 1917, byl povýšen na plukovníka. 29. června 1917 byl ustanoven velitelem I. marokánské brigády a s touto elitní jednotkou francouzské armády byl znovu dvakrát citován v armádních rozkazech za boje u Verdunu a na Sommě (Villers-Bretonneux, Hangard). 26. června 1918, byl jmenován brigádním generálem a převzal velení 36. divise pěchoty. S touto divisí účastnil se obranných bojů východně od Montdidieru (červen 1918), pak útoků na říčce l'Ailette (severně od Chemin des Dames) a pronásledování nepřítele až do příměří. V čele této divise jest opět citován dvakrát v armádním rozkaze.

Příměří však pro generála Mittelhaussera neznamenal oddech, neboť byl vyžádán gen. Pellé, který byl jmenován velitelem francouzské vojenské misse v Československu, a ustanoven náčelníkem štábu jeho misse.

1. října 1919 byl jmenován zemským vojenským velitelem na Slovensku a místo to úspěšně zastával až do konce roku 1920, kdy po odjezdu gen. Pellé byl dosazen na místo náčelníka hlavního štábu čsl. vojsk 1. lednem 1921. — —

Seznávše zběžně jeho vnější osudy, ťažme se, jaká je vnitřní náplň, jaká je odborná i lidská potence tohoto událostmi a změnami tak bohatého života. Mohlo by se zdáti delikátním pokoušet se při takovéto příležitosti o vystižení hodnoty muže, jenž je na takovém stupni vojenské i společenské hierarchie, mohlo by se to zdáti nesešadným a obtížným pro malý odstup časový i věcný — je to však na druhé straně možno, ba nutno, žijeme-li v největší blízkosti takové osobnosti, máme-li takřka denně možnost býti pozornými a vnímavými svědky jeho uvažování, diskusí i rozhodování.

Hluboký a pronikavý psycholog vojenství André Gavet stanoví ve svém „Umění velitelském“ trojí požadavek, trojí hledisko, s něhož třeba zkoumati a posuzovati vojáka a velitele, totiž intelekt, vůli a oddanost věci, které slouží. Čím výše stojí velitel, tím mohutnější musí býti v jeho osobnosti tyto tři složky, tím dokonaleji a harmoničtěji musí býti sladěny navzájem, zapadajíce jedna v druhou, podporující se a doplňující navzájem. Nuže, jak se nám jeví tyto tři složky v osobnosti dnešního náčelníka našeho hlavního štábu, v soukromí jeho pracovny, ve studiu, pojetí, přípravě i rozhodování těch mnohonásobných otázek a problémů vojenského života moderního státu?

Počněme s onou, která se Gavetovi zdá býti nejdůležitější a nejvíce rozhodující, která jest za takovou pokládána ve všech oborech lidského myšlení i konání všemi velkými a hlubokými mysliteli všech dob i národů — s o d d a n o s t í. Oddanost věci, které sloužím — naprosté a upřímné odhodlání a vůle dáti této věci vše, co je nejlepšího ve mně, i intelekt i vůli, to jest obsahem této vlastnosti, která je první v trojici vůdcovských i tvůrčích ctností. „Žádný člověk nevykoná nic velikého, nemyslí-li s tím zcela vážně,“ tak osvětluje tuto vlastnost anglický myslitel Ruskin s negativní stránky. „Oddanost jest vášnivá síla, která nás neustále nabádá, abychom šli k cíli za každou cenu. Oddanost jest vzpruha našemu povolání“

— praví Gavet. „Zvykli jsme si viděti Vás mezi sebou při všech radostných a vážných příležitostech, všude, kde se projevuje náš národní duch a kde se manifestují naše národní city. Nechybím zajisté, když za nejvýznamnější rys Vašeho působení mezi námi označím vzácné pochopení, které projevujete pro všechny záležitosti našeho národa, a jemný takt, se kterým se dovede radovati i když my se radujeme, a truchliti, když my truchlíme. Toto Vaše dokonalé přiblížení se duchu a potřebám našeho národa jest nejkrásnější průpravou pro důležité úkoly, které jste převzal a které s plným zdarem vykonáváte v naší armádě“ — tak byla definována oddanost generála Mittelhaussera československé věci ústy nejpovolanějšími, ústy odpovědného ministra národní obrany republiky československé. —

Je starým pravidlem psychologie, že metodické rozlišování jednotlivých stránek duševního života není právě ničím jiným, než metodickou pomůckou, která nám má usnadniti zachytiti co nejplněji onen bohatý, složitý celek, jakým je duševní život člověka rozvitého na nejvyšší stupeň intelektuální i volní potence. S tohoto hlediska můžeme se snažiti o rozlišování různých stránek, ve skutečnosti se však tyto složky navzájem prostupují, mísí se jedna s druhou, pronikají se navzájem, a jednání a život jedince není než výslednicí všech, není než projevem celkového kulturního vědomí jedince.

Tak i v našem konkrétním případě: oddanost náčelníka hlavního štábu věci, které slouží, jeho citové i volní úsilí dáti jí všechny své síly a všechny možnosti ducha, jeví se i v oblasti intelektuální, ve druhé ze tří uvedených složek. Je podivuhodno, jak se generál Mittelhausser zmocnil po stránce intelektuální tvorby onoho složitého a nesnadného problému, jakým je nevyhnutelně každému cizinci nová země, nový národ, nový stát. Pevně opřen o své bohaté a dlouhé zkušenosti z války na západním bojišti, neomylně se spoléhaje na svůj přímý intelekt, na ono přímé a správné chápání věci i lidí, na onen klasický francouzský bon sens, jenž je tak krásnou národní vlastností galského ducha, projevuje generál denně a denně přímo překvapující pochopení pro svéráz a specifické vlastnosti prostředí, ve kterém a pro které žije, a které v těch pěti letech pobytu vystihl tak dokonale i po stránce intelektuální. Zkušenosti západního bojiště jsou mu jen tvárným materiálem, který modeluje a formuje podle konkrétních poměrů svého nového působistě, podle jeho poměrů geografických, politických, hospodářských, psychologických i sociologických, svládaje všechny tyto nové složité veličiny rozmyslnou a pružnou silou nadaného a kultivovaného intelektu. Účastníci dlouhé řady týdenních kolikahodinových diskusí při redakci budoucího polního řádu, předpisu to, jenž ve všech armádách jest základní knihou, breviérem, kodeksem národní válečnické doktriny, mohli by o této intelektuální potenci šéfa hlavního štábu mnoho vypravovati...

Co máme říci o tom, jak se jeví poslední z uvedených složek — vůle — u generála Mittelhaussera? O tom, jak se tato vůle konkrétně projevila za okolností nejnesnadnějších a nejtěžších — při polním tažení na Slovensku roku 1919 — bylo již řečeno i napsáno dosti. Budiž tu jen skromně konstatováno účastníkem bojů u Nových Zámek, jakým vlivem působila v této situaci na podřízené velitele vůle velitele Západní slovenské skupiny, jakou ohromnou oporou byla mladé, sotva zrozené armádě — improvizovaným houfem

na rychle alarmovaných dobrovolnických formací — tato tušená a uvědomovaná velitelova vůle, vůle bojovat a zvítězit, tato také-oddanost a houževnatost, čestná a pružná, jako je čestný a pružný francouzský národní genius... Tušice a vidouce tuto vůli, podřízení velitelé nabyli síly k vůli vlastní, nabyli toho, co je nejjistější a nejradostnější zárukou úspěchu: důvěry v toho, jenž sám je vůdcem a mužem takové oddanosti, intelektu a vůle.

Tato důvěra — a to je jistě nejkrásnější dar, jež mohou vojáci nabídnouti svému hlavnímu veliteli na předělu života — zůstává takřka již tradičně vžitá v intelekttech i v citech těch, kdo mají výsadu a čest, že mohou zblízka pozorovati a sledovati přípravu a práci predestinovaného hlavního velitele československých vojsk ve válce. „Povolání vojenské je povolání odříkavé a jeho největší čest záleží v největší odpovědnosti — v odpovědnosti za uhájení národního bytí ve chvíli, kdy udeří hodina v životě národa nejtěžší, hodina branného konfliktu“ — tak asi charakterisoval sám generál Mittelhausser vojáka z povolání v proslovu k novým důstojníkům odcházejícím letos z vojenské akademie v Hranicích. Nemůže, trvám, býti pro vojáka z povolání větší odměny a většího dostiučinění, než ujištění, že národ se mu s důvěrou svěřuje, aby jej vedl — nejde-li jinak — železem a krví k vítězství práva a spravedlnosti.

Nemůže býti, trvám, pro toho, jehož úkol je nejdříkavější, nejčestnější a nejodpovědnější, nemůže býti pro hlavního velitele národních branných sil většího daru a většího dostiučinění než ujištění jeho podřízených, že tak jako národ jim, tak oni důvěřují jemu, jsouce si jisti vítězstvím pod jeho výchovou a pod jeho velením. —

Plukovník franc. armády BUJAC:

Operace r. 1919 proti maďarské republice sovětů.)*

Změna vlády v Maďarsku. Pád hraběte Karolyiho; prohlášení republiky sovětů (21. března 1919). — Postupná okupace hranic Ardealu (Sedmihradska) vojskem rumunským. Neustávající útočnost rudých tlup.

Tažení dubnové; od hranic k Tise. — Ordre de bataille sil proti sobě stojících. — Vítězný pochod rumunských divisí k Tise (16. až 30. dubna). — Nucené zastavení nejvyšší radou.

Tažení červencové a srpnové; od Tisy k Dunaji. — Ordre de bataille sil proti sobě stojících. — Ofensiva rudé armády (20.—24. července). — Manévr a protiútok generála Mardarescu; rozhodný den 25. července; ústup rudých divisí. — Přeskupení rumunských divisí (27.—29. července). Přejít přes Tisu (30. a 31. července). — Využití zajetí a rozprášení armády Eugena Landiera. — Útěk bolševických diktátorů. Admirál Horthy shrnuje na sebe moc. — Příchod vítězného vojska do Budapešti (4. srpna).

*

Vláda řízená hrabětem Károlyim (jenž prohlášen dočasně presidentem republiky dne 11. ledna 1919) dávala se sváděti ke kompromisům s bolševiky, doufajíc patrně, že hrozbou bolševického nebezpečí vynutí na spojencích koncese.

Za tím účelem byla bezpochyby založena v Budapešti (v ulici Mehmed-Aliho) propagační kancelář: výroba československých,

*) Psáno francouzsky pro „Vojenské Rozhledy“. Přeložil kpt. Richard Wolf.